

GERECSE BARLANGKUTATÓ és TERMÉSZETVÉDŐ EGYESÜLET

Közhasznú szervezet

Adószám: 19143190-1-11
Számlaszám: 11740009-20008244

2800 Tatabánya, Gál István ltp. 405/a.
Tel.: 06-34-309-741, Fax: 06-34-309-742
e-mail: gbte@mail.datanet.hu

GBTE-35/2009.

Jelentés a Lengyel-barlangban a 2008. évben végzett kutató munkáról

Kapja: Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
(9021 Győr, Árpád u. 28-32.)
Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (1121 Budapest, Költő u. 21.)
KvVM Barlang- és Földtani Osztály (1025 Budapest, Szépvölgyi u. 162/b.)
GBTE Adattár

Tatabánya, 2009. február 15.

Kézirat

A Gerecse-hegységben, a Tatabánya város külterületén emelkedő Kő-hegy fennsíkjának DK-i peremén kb. 300 m tszf. magasságban nyíló, kb. 70 m mélységű és 600 m összhosszúságú fokozottan védett Lengyel-barlang (országos barlangnyilvántartási száma: 4630-22.) hidrológiai, klimatológiai és biológiai kutatását Egyesületünk az Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség által H-468-2/2008. számon kiadott, 2011. december 31-éig érvényes kutatási engedély alapján folytatja.

A barlangban a 2008. évben havi rendszerességgel folytattunk denevérfaunisztikai adatfelvételt és három mérési ponton (Akna-terem, Kiskupola-terem, Guanó-terem) klimatológiai vizsgálatokat (a léghőmérséklet és a széndioxid-tartalom regisztrálását). A léghőmérséklet méréseket 0,2° C beosztású higanyos hőmérőkkel, a CO₂-tartalom méréseket HMS 900 I-CO₂ típusú egycsatornás széndioxid-mérő monitor kézi készülékkel végeztük. Ugyancsak regisztráltuk az elszórtan és csak időszakosan megjelenő gyenge csepegéseket, de vízkémiai vizsgálatokra ez évben sem került sor.

Tatabánya, 2009. február 15.

Juhász Márton
kutatásvezető

Melléklet:

- 1./ A 2008. évi denevérfaunisztikai adatfelvételek eredményei
- 2./ A 2008. évi klímamérések (léghőmérséklet és CO₂-tartalom) eredményei

**A Lengyel-barlangban 2008-ban végzett
denevérfaunisztikai adatfelvételek eredményei:**

<i>Barlang</i>	<i>Számlálás időpontja</i>	<i>Faj</i>	<i>Egyedszám</i>
<i>Lengyel-barlang</i>	2008.02.02.	kis patkósdenevér	6
		csonkafülű denevér	2
		közönséges denevér	10
	2008.02.24.	kis patkósdenevér	8
		vízi denevér	2
		csonkafülű denevér	2
		horgasszörű denevér	4
		közönséges denevér	7
		szürke hosszúfülű-denevér	1
	2008.03.30.	kis patkósdenevér	2
		közönséges denevér	8
		határozatlan	2
	2008.04.27.	közönséges denevér	4
	2008.05.25.	kis patkósdenevér	2
		közönséges denevér	2
	2008.06.28.	-	-
	2008.07.27.	-	-
	2008.08.30.	határozatlan	1
	2008.09.28.	kis patkósdenevér	9
	2008.10.24.	kis patkósdenevér	6
2008.11.29.	kis patkósdenevér	14	
	csonkafülű denevér	1	
	közönséges denevér	2	
2008.12.27.	kis patkósdenevér	15	
	közönséges denevér	1	

Lengyel-barlang – 2008. évi léghőmérséklet (°C) és széndioxid-tartalom (tf%) mérések:

Időpont	Felszín	Akna-terem		Kiskupola		Guanó-terem	
	°C	°C	CO ₂ tf%	°C	CO ₂ tf%	°C	CO ₂ tf%
2008.02.02.	4,5	8,9	0,2	9,2	0,3	9,0	0,5
2008.02.24.	14,5	9,6	0,0	9,4	0,1	8,5	0,3
2008.03.30.	12,4	9,4	0,2	9,6	0,8	8,8	1,4
2008.04.27.	14,8	9,5	0,2	9,4	1,2	8,4	2,7
2008.05.25.	24,6	9,3	0,6	9,4	3,8	9,2	4,7
2008.06.28.	25,5	9,4	1,8	9,4	4,0	9,2	4,8
2008.07.27.	25,8	9,5	3,4	9,4	4,7	9,4	5,2
2008.08.30.	28,1	9,5	3,0	9,6	5,1	9,2	5,9
2008.09.28.	10,5	9,7	2,5	9,5	4,7	9,2	5,2
2008.10.24.	14,1	9,5	2,6	9,5	4,6	9,3	4,7
2008.11.29.	6,2	9,6	0,2	9,4	1,4	9,3	1,5
2008.12.27.	-2,8	9,7	0,1	9,2	0,5	9,1	1,2

GERECSE BARLANGKUTATÓ és TERMÉSZETVÉDŐ EGYESÜLET

Közhasznú szervezet

Adószám: 19143190-1-11
Számlasszám: 11740009-20008244

2800 Tatabánya, Gál István ltp. 405/a
Tel.: 06-34-309-741, Fax: 06-34-309-742
e-mail: gbte@mail.datanet.hu

GBTE-36/2009.

Jelentés a Lengyel-szakadéokban a 2008. évben végzett kutató munkáról

Kapja: Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
(9021 Győr, Árpád u. 28-32.)
Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (1121 Budapest, Költő u. 21.)
KvVM Barlang- és Földtani Osztály (1025 Budapest, Szépvölgyi u. 162/b.)
GBTE Adattár

Tatabánya, 2009. február 15.

Kézirat

A Gerecse-hegység déli peremén, a Tatabánya város külterületén emelkedő Kő-hegy fennsíki részén nyíló Lengyel-szakadék (országos barlangnyilvántartási száma: 4630-23.) feltáró és tudományos kutatását, valamint dokumentálását Egyesületünk az Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség által H-249-2/2006. számon kiadott, 2008. december 31-éig érvényes kutatási engedély alapján folytatta.

A 2003. őszen megkezdett nagyszabású feltáró munka eredményeként a 2007. év végéig a barlang hossza 60,5 m-re, mélysége 26 m-re növekedett. A 2008. év elején folytattuk a Zászlós-kürtő aljáról keleti irányba induló majd északi irányba folytatódó, a téli időszakban erőteljesen huzatóló kuszoda végponti szűkületének piropatronos-kőzetrepesztéses tágítását, de itt nem értünk el számottevő eredményt. A barlang levegőjében tavasszal megjelenő és a nyári-őszi időszakban rendkívül magas értéket elérő CO₂ miatt a feltáró munkát május közepétől november közepéig szüneteltetni kellett. Az év végén folytatódó munkát már a Zászlós-kürtő alján a kuszodával átellenes oldalon induló járat bontására összpontosítottuk. Ennek az agyagos üledékkel teljesen feltöltődött, eddig 4 m hosszban feltárt szűk, csak kúszva vagy négykézláb járható, a kőzetdőlést követve nyugati irányba enyhén lejtő járatnak a hosszát további 4 méterrel sikerült növelnünk. A kibontott anyagot ideiglenes depók beiktatásával teljes egészében a felszínre juttattuk. Ez a bonyolult járatszerkezet miatt nagy munkabefektetést igényelt, mivel a Bejárati-aknába történő szállításához 8-9 fő, felszínre szállításához 12-13 fő részvételére volt szükség.

A barlangban a 2008. év folyamán havi rendszerességgel folytattunk denevérfaunisztikai adatfelvételt és három mérési ponton (Fehér-akna teteje és alja, Zászlós-kürtő alja) klimatológiai vizsgálatokat (a léghőmérséklet és a széndioxid-tartalom regisztrálását). A léghőmérséklet méréseket 0,2° C beosztású higanyos hőmérőkkel, a CO₂-tartalom méréseket HMS 900 I-CO₂ típusú egycsatornás széndioxid-mérő monitor kézi készülékkel végeztük.

Kutatási engedélyünk érvényessége 2008. december 31-én lejárt. Mivel a barlang kutatását hosszú távon tovább kívánjuk folytatni, ezért az Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségnél kezdeményeztük az engedély meghosszabbítását. Az engedély e kutatási jelentés elkészítésének időpontjáig még nem érkezett meg.

Tatabánya, 2009. február 15.

Juhász Márton
kutatásvezető

Melléklet:

- 1./ A 2008. évi denevérfaunisztikai adatfelvételek eredményei
- 2./ A 2008. évi klímamérések (léghőmérséklet és CO₂-tartalom) eredményei

**A Lengyel-szakadékbán 2008-ban végzett
denevérfaunisztikai adatfelvételek eredményei:**

<i>Barlang</i>	<i>Számlálás időpontja</i>	<i>Faj</i>	<i>Egyedszám</i>
<i>Lengyel-szakadék</i>	2008.02.02.	vízi denevér	4
		nagyfülű denevér	2
		közönséges denevér	1
	2008.02.24.	szürke hosszúfülű-denevér	1
	2008.03.30.	nagyfülű denevér	2
		közönséges denevér	1
	2008.04.27.	-	-
	2008.05.25.	-	-
	2008.06.28.	-	-
	2008.07.27.	-	-
	2008.08.30.	-	-
	2008.09.28.	határozatlan	1
	2008.10.24.	-	(2 tetem)
	2008.11.29.	-	-
2008.12.27.	-	-	

Lengyel-szakadék – 2008. évi léghőmérséklet (°C) és széndioxid-tartalom (tf%) mérések:

Időpont	Felszín	Fehér-akna teteje		Fehér-akna alja		Zászlós-kürtő alja	
	°C	°C	CO ₂ tf%	°C	CO ₂ tf%	°C	CO ₂ tf%
2008.02.02.	4,5	2,9	0,0	4,8	0,0	6,9	0,0
2008.02.24.	14,5	4,2	0,0	4,8	0,0	6,5	0,0
2008.03.30.	12,4	3,8	0,0	5,0	0,0	6,3	0,0
2008.04.27.	14,8	6,5	0,0	6,8	0,0	7,5	0,0
2008.05.25.	24,6	8,5	0,2	7,3	0,9	8,1	3,6
2008.06.28.	25,5	8,2	1,7	7,5	4,4	8,4	4,7
2008.07.27.	25,8	7,9	3,4	8,0	5,7	7,8	5,9
2008.08.30.	28,1	8,5	4,3	7,9	6,3	7,2	6,6
2008.09.28.	10,5	8,2	0,5	8,5	3,1	8,6	4,2
2008.10.24.	14,1	8,3	0,2	8,2	2,4	8,5	4,3
2008.11.29.	6,2	6,7	0,0	7,8	0,0	8,1	0,0
2008.12.27.	-2,8	1,6	0,0	5,5	0,0	6,5	0,0

GERECSE BARLANGKUTATÓ és TERMÉSZETVÉDŐ EGYESÜLET

Közhasznú szervezet

Adószám: 19143190-1-11
Számlaszám: 11740009-20008244

2800 Tatabánya, Gál István ltp. 405/a
Tel.: 06-34-309-741, Fax: 06-34-309-742
e-mail: gbte@mail.datanet.hu

GBTE-37/2009.

Jelentés a Március-barlangban a 2008. évben végzett kutató munkáról

Kapja: Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
(9021 Győr, Árpád u. 28-32.)
Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (1121 Budapest, Költő u. 21.)
KvVM Barlang- és Földtani Osztály (1025 Budapest, Szépvölgyi u. 162/b.)
GBTE Adattár

Tatabánya, 2009. február 15.

Kézirat

A Gerecse-hegység déli peremén, a Tatabánya város külterületén emelkedő Kő-hegy fennsíkjának K-DK-i részterületén nyíló Március-barlang (országos barlangnyilvántartási száma: 4630-59.) feltáró és tudományos kutatását, valamint dokumentálását Egyesületünk az Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség által H-6421-3/2007. számon kiadott, 2010. december 31-éig érvényes kutatási engedély alapján folytatja.

A Lengyel-barlangtól délre kb.50 m-re, a Lengyel-szakadéktól mindössze kb.20 m-re található meredek falú töbör aljáról nyíló, felső triász vastagpados dachsteini mészkőben kialakult barlang az 1980-as évek eleje óta ismert. Az akkori feltárási munkák során kb.5 m mélységig lett kibontva, a további kutatást a nagy mennyiségű omladék akadályozta meg.

A barlangban a feltáró munkát 2007. tavaszán kezdtük meg. Eltávolítottuk a bejáratot leszűkítő nagy kőtömböket majd teljes szelvényben mélyítettük a bejárat alatti fülkét. A fülke alján 5 m-es mélységben a kezdetben kötörmelékes – nagy kőtömbös kitöltést agyagosodott erdei talaj váltotta fel. Ez az igen kemény, lefelé haladva egyre több kötörmeléket is tartalmazó anyag szerencsére csak egy 1,5 m vastagságú álfenéknek (I. álfenék) bizonyult, melynek áttörése után függőlegesen lefelé vezető rövid, de 10 m-es mélységig légteres járat nyílt meg. Innen a 2 m vastagságú II. álfenék áttörésével 15 m mélységig, majd az 1 m vastagságú III. álfenék áttörésével 18 m mélységig jutottunk le, s a II. álfenék szintjén egy kb.6 m hosszúságú vízszintes kuszodát is sikerült feltárni. A kibontott anyagot teljes egészében a felszínre szállítottuk. Ez a munka a helyenként szűk járatszelvény és többször lépcsősen megtörő vagy csavarodó járatirány miatt igen nehézkes és létszámgényes, jelenleg már 7-8 résztvevő közreműködését igényli. A 2007. év végi vázlatos felmérés szerint a barlang mélysége 18 m, a járatok összhosszúsága 25 m.

A barlangban a 2008. év folyamán feltáró munkát nem végeztünk. Rendszeres ellenőrzéseink alkalmával a behullott avart és fatörmeléket eltávolítottuk, a bejárat környezetében több alkalommal is talált szemetet összegyűjtöttük és elszállítottuk. Az ellenőrzések során denevérek jelenlétét egyetlen alkalommal sem észleltük.

Tatabánya, 2009. február 15.

Juhász Márton
kutatásvezető

GERECSE BARLANGKUTATÓ és TERMÉSZETVÉDŐ EGYESÜLET

Közhasznú szervezet

Adószám: 19143190-1-11
Számlaszám: 11740009-20008244

2800 Tatabánya, Gál István ltp. 405/a
Tel.: 06-34-309-741, Fax: 06-34-309-742
e-mail: gbte@mail.datanet.hu

GBTE-38/2009.

Jelentés a Nyári-barlangban a 2008. évben végzett kutató munkáról

Kapja: Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
(9021 Győr, Árpád u. 28-32.)
Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (1121 Budapest, Költő u. 21.)
KvVM Barlang- és Földtani Osztály (1025 Budapest, Szépvölgyi u. 162/b.)
GBTE Adattár

Tatabánya, 2009. február 15.

Kézirat

A Gerecse-hegység déli peremén, a Tatabánya város külterületén emelkedő Kő-hegy fennsíkjának K-DK-i részterületén nyíló Nyári-barlang (országos barlangnyilvántartási száma: 4630-24.) feltáró és tudományos kutatását, valamint dokumentálását Egyesületünk az Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség által H-11970-3/2007. számon kiadott, 2009. december 31-éig érvényes kutatási engedély alapján folytatja.

A Lengyel-barlangtól délre kb.150 m-re található meredek falú töbor aljáról nyíló, felső triász vastagpados dachsteini mészkőben kialakult barlang már az 1970-es években ismert volt. Az akkori kutatások során állítólag 8-10 m mélységet értek el benne, de ez az adat a jelenlegi feltárási eredmények ismeretében nem reális, a kitöltés jellege alapján mélysége maximum 5 m lehetett.

A barlangban a feltáró munkát 2007. végén kezdtük meg. Kitisztítottuk és kis mértékben tágítottuk az omladékos bejáratot, majd megkezdtük a meredeken lejtő, ekkor 0,5-1 m széles, 5 m hosszú és 3 m mély kúszójárat aljzatának teljes szelvényű mélyítését. A kitöltés humuszos-erdei talajos, foltokban agyagos kötőrmelék volt, lefelé haladva egyre több nagyméretű kötőmbel. A lefelé 3 m szélességig fokozatosan kibővülő járat hosszúságát az év végéig 8,5 m-re, mélységét 6 m-re növeltük.

A 2008. év folyamán a Kondi-teremnek elnevezett tágas bejárat szakasz talpszintjét süllyesztettük, majd a terem végpontján kutatóaknát indítottunk. Ennek részben szálkő fallal, részben nagy kötőmbökkel határolt szelvénye átlagosan 0,8 x 1,2 m-es. Az itt feltárt kitöltés eleinte fiatal erdei talajos kötőrmelék volt, melyet lejjebb lényegesen idősebb és rendkívül erősen kötött kötőrmelékes vörös agyag váltott fel. A kibontott anyagot teljes egészében a felszínre szállítottuk. A további feltárás szempontjából biztató, hogy ebben a barlangban a huzatviszonyok ellentétesek a Lengyel-barlang – Lengyel-szakadék – Március-barlang rendszerben tapasztaltakkal, mivel itt a téli időszakban erőteljes kiszellőzés tapasztalható. Az év végi vázlatos felmérés szerint a barlang mélysége 12,8 m, a járáthosszúság 17 m.

A Kondi-terem rendezése közben az erdei talajos és vörösayagos kitöltés határán, de már egyértelműen a vörösayagos kitöltésből egy mamut (*Mammuthus primigenius*) rossz megtartású, lemezesen széteső zápfoga került elő, mely dr. Kordos László (Magyar Állami Földtani Intézet) szerint egyértelműen e réteg felső pleisztocén korát jelzi.

A barlang méretéhez képest meglepően gazdag élővilággal rendelkezik. A Kondi-terem mennyezetének kis üregében egy vízi denevér telelt, szeptember végén pedig egy röpködő, így fajra határozatlan denevért észleltünk. Mindezek mellett szúnyogokat, két pókfajt és két ezerlábú fajt, valamint földigilisztákat és csigákat is sikerült megfigyelni. Érdekeség, hogy a bejáratától kb. 6 méterre – ahol a megvilágítás mindössze napi 1-2 órányi – az oldalfal kis párkányán egy özsaláta (*Smyrniium perfoliatum*) hajtott ki, sőt a meglehetősen csenevész példány virágzott is.

Tatabánya, 2009. február 15.

Juhász Márton
kutatásvezető

GERECSE BARLANGKUTATÓ és TERMÉSZETVÉDŐ EGYESÜLET

Közhasznú szervezet

Adószám: 19143190-1-11
Számlaszám: 11740009-20008244

2800 Tatabánya, Gál István ltp. 405/a
Tel.: 06-34-309-741, Fax: 06-34-309-742
e-mail: gbte@mail.datanet.hu

GBTE-39/2009.

Jelentés a Pusztamaróti-barlangban a 2008. évben végzett kutató munkáról

Kapja: Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
(9021 Győr, Árpád u. 28-32.)
Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (1121 Budapest, Költő u. 21.)
KvVM Barlang- és Földtani Osztály (1025 Budapest, Szépvölgyi u. 162/b.)
GBTE Adattár

Tatabánya, 2009. február 15.

Kézirat

A Gerecse-hegység központi részén, Nyergesújfalu külterületén, a Bajna - Bajót közötti műútról leágazó, Pusztamarótra vezető erdészeti murvás út közelében lévő Hajdúgrató sziklaszirtjétől nyugatra emelkedő dombocska meredek, sziklás északkeleti oldalában nyíló Pusztamaróti-barlang (országos barlangnyilvántartási száma: 4621-43.) feltáró és tudományos kutatását, valamint dokumentálását Egyesületünk az Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség által H-34-2/2008. számon kiadott, 2011. december 31-éig érvényes kutatási engedély alapján folytatja.

A tágas bejárat sziklafal tövében nyílik, a völgytalp fölött kb. 10 m relatív magasságban. A barlang felső triász vastagpados dachsteini mészkőben alakult ki, ÉK-DNy irányú törésvonal mentén. Kezdetben meredeken lejtő, majd a végpont közelében függőlegesbe forduló, eredetileg 6 m hosszban járható üregének jellegzetességei a jólfejlett gömbüstök. Formakincse alapján feltételezhető, hogy valamikor forrásbarlangként működött.

A barlang feltárását 2004-ben kezdtük meg az akkor -4 m-en lévő végponton található nagymennyiségű avar és korhadt fatörmelék eltávolításával. A 2005-2007. években az aknatalpat mélyítettük. A lefelé táguló, 2-2,5 m átmérőjűre is kiöblösödő függőleges aknát 6,5 m mélységig teljes szelvényben, ez alatt kb. 3/4 szelvényben bontottuk. Így 2007. végéig a barlang mélységét 10 m-re növeltük. A feltárás -7 m-ig tömör agyagos, apró kőtörmelékes kitöltésben haladt, ez alatt hirtelen megnőtt a nagyobb kőtömbök aránya. Ebben a mélységben a DNy-i fal mentén egy kisebb, kb.0,5 m³-es légteres üreg is megnyílt, melynek kihajló mennyezete már a feltételezett vízszintes forrásjárat közeli meglétét engedi sejtetni.

A barlangban a 2008. év folyamán feltáró munkát nem végeztünk. Rendszeres ellenőrzéseink alkalmával a behullott avart és fatörmeléket eltávolítottuk. Az ellenőrzések során denevérek jelenlétét egyetlen alkalommal sem észleltük.

Tatabánya, 2009. február 15.

Juhász Márton
kutatásvezető

GERECSE BARLANGKUTATÓ és TERMÉSZETVÉDŐ EGYESÜLET

Közhasznú szervezet

Adószám: 19143190-1-11
Számlasszám: 11740009-20008244

2800 Tatabánya, Gál István ltp. 405/a.
Tel.: 06-34-309-741, Fax: 06-34-309-742
e-mail: gbte@mail.datanet.hu

GBTE-40/2009.

Jelentés a Szelim-barlangban a 2008. évben végzett kutató munkáról

Kapja: Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
(9021 Győr, Árpád u. 28-32.)
Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (1121 Budapest, Költő u. 21.)
Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Felügyeleti Igazgatóság
Székesfehérvári Regionális Iroda (8000 Székesfehérvár, Távírda u. 2.)
Kuny Domokos Múzeum, Kisné Cseh Julianna (2890 Tata, Művész köz 3.)
KvVM Barlang- és Földtani Osztály (1025 Budapest, Szépvölgyi u. 162/B.)
MÁFI Országos Földtani Múzeum, dr.Kordos László (1143 Budapest, Stefánia u. 14.)
MNM Adattár (1053 Budapest, Magyar u. 40.)
Tatabányai Múzeum, Fűrészné Molnár Anikó (2800 Tatabánya, Fő tér 38.)
Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzat Jegyzője (2800 Tatabánya, Fő tér 6.)
Tatabánya Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala (2800 Tatabánya, Fő tér 6.)
GBTE Adattár

Tatabánya, 2009. február 15.

Kézirat

Egyesületünk 1994 óta végzi a Tatabánya külterületén, az Újvárostól északra emelkedő Kő-hegy meredek, sziklás peremi letörésében nyíló, őslénytani és régészeti jelentősége miatt fokozottan védett Szelim-barlang (régészeti lelőhely azonosító száma: 21310., országos barlangnyilvántartási száma: 4630-8.) kutatását. A munkát jelenleg a Kulturális Örökség-védelmi Hivatal Felügyeleti Igazgatóság Székesfehérvári Regionális Iroda 430/0112/01/2005. számú szakhatósági hozzájárulásával, az Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség által H-16274-2/2005. számon kiadott, 2009. december 31-éig érvényes kutatási engedély alapján folytatjuk.

A 2008. év elején szokás szerint elvégeztük a szükséges állagmegóvási munkákat. Ellenőriztük a barlang végpontja fölött megnyitott kutatóakna falait, letisztítottuk a meglazult kötörmelékét. Jelenleg a rézsú állapota megfelelő, suvadás vagy omlás nem várható. A barlangot továbbra is igyekeztünk folyamatosan tisztán tartani. Rendszeresen felszámoltuk az újra és újra megjelenő tűzrakó helyeket és több alkalommal távolítottunk el nagy mennyiségű szemetet.

Az év folyamán a barlang végponti omladékfalának bontásához szükséges technikai háttérrel (kompresszor és légkalapács) sajnos nem tudtuk biztosítani, így az itt tervezett munkák elmaradtak. A nagy csarnok bejáratközeli részében csak kisebb tereprendezési munkát folytattunk, mely során őslénytani vagy régészeti lelet nem került elő.

Tatabánya, 2009. február 15.

Juhász Márton
kutatásvezető

GERECSE BARLANGKUTATÓ és TERMÉSZETVÉDŐ EGYESÜLET

Közhasznú szervezet

Adószám: 19143190-1-11
Számlaszám: 11740009-20008244

2800 Tatabánya, Gál István ltp. 405/a
Tel.: 06-34-309-741, Fax: 06-34-309-742
e-mail: gbte@mail.datanet.hu

GBTE-41/2009.

Zárójelentés a Tükör-forrási-barlangban a 2006-2008. években végzett kutató munkáról

Kapja: Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
(9021 Győr, Árpád u. 28-32.)
Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (1121 Budapest, Költő u. 21.)
KvVM Barlang- és Földtani Osztály (1025 Budapest, Szépvölgyi u. 162/b.)
GBTE Adattár

Tatabánya, 2009. február 15.

Kézirat

A Tata város belterületén, az Angolpark Cseke-tó közeli részén kb. 136 m tszf. magasságban nyíló, jelenleg aktivizálódó, geológiai, genetikai, morfológiai és hidrológiai értékei miatt fokozottan védett Tükör-forrási-barlang (országos barlangnyilvántartási száma: 4630-40.) hidrológiai és klimatológiai kutatását valamint dokumentálását Egyesületünk az Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség által H-245-2/2006. számon kiadott, 2008. december 31-éig érvényes kutatási engedély alapján folytatta.

A barlangot a Tatabányai Barlangkutató Csoport (Egyesületünk jogelődje) tárta fel 1974-ben. A barlangföldtani szempontból egyedülállóan változatos rétegsort (pleisztocén forrásmész, pannon homokkő, oligocén agyag, homokkő és kavicskonglomerátum) harántoló forráskürtő az 1960-as évek elejéig nagy hozamú forrásként működött, ezt követően a tatabányai szénbányákban folyó nagyfokú karsztvíz-kiemelés, a karsztvízszint jelentős mértékű lesüllyedése következtében fokozatosan szárazzá vált. A csaknem függőleges irányú, váltakozó szelvényű, falain változatos korróziós és eróziós formákat mutató járatot 1974-ben 23,5 m-es mélységig, 1986-ban már közel 30 m-es mélységig lehetett bejárni.

A barlangban a 2006. év folyamán három mérési ponton havi rendszerességgel végeztünk léghőmérséklet méréseket, valamint az első negyedév kivételével mértük a végponton megjelenő nyílt tükrű karsztvíz szintjét és hőmérsékletét is. Az időszakos és a 10 m-es mélység alatt állandó és igen intenzív csepegéseket ugyancsak regisztráltuk. 2007-ben és 2008-ban technikai nehézségek miatt a havi rendszerességűre tervezett méréssorozatot nem tudtuk megvalósítani, csak esetenkénti megfigyelések történtek a barlangban. A három éves kutatási időszak megfigyelései és mérési eredményei a karsztvíz szintjének folyamatos emelkedését jelzik. Míg a 2006. év elején a karsztvíz szintje 14,5 méterrel volt a bejárat szintje alatt, a mélység 2008. december 21-én 11,2 méterre változott. Ez összesen 3,3 m, évi átlagban 1,1 m vízszint emelkedést jelent. A vízszint emelkedésével a hőfoka fokozatosan csökkent, a korábbi 19-19,5 °C értékekhez képest jelenleg már csak 18,0-18,5 °C.

Kutatási engedélyünk érvényessége 2008. december 31-én lejárt. A barlangban további kutatásokat a közeljövőben nem tervezünk, így az engedély meghosszabbítását nem kezdeményeztük.

Tatabánya, 2009. február 15.

Juhász Márton
kutatásvezető